

سوء استفاده‌های هرمز قریب از ریاست تشریفات دربار

۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۵ ساعت ۱۱:۴۰

زمانی که انقلاب اسلامی آغاز شد، شاه به سختی می توانست باور کند که این مردم ایران هستند که علیه او انقلاب کرده اند. شاه بر این باور بود که خدمات زیادی برای مردم انجام داده است. او معتقد بود که با انقلاب سفید و نوسازی و تجدیدی که در ایران در پیش گرفت، سطح زندگی مردم را افزایش داده و رفاه و آسایش را برای آنان به ارمغان آورده است. او بر آن بود که در راستای «تمدن بزرگ» خود دستاوردهای بسیاری نصیب جامعه ایرانی شده است.

جوان و تاریخ- تاریخ شفاهی

زمانی که انقلاب اسلامی آغاز شد، شاه به سختی می توانست باور کند که این مردم ایران هستند که علیه او انقلاب کرده اند. شاه بر این باور بود که خدمات زیادی برای مردم انجام داده است. او معتقد بود که با انقلاب سفید و نوسازی و تجدیدی که در ایران در پیش گرفت، سطح زندگی مردم را افزایش داده و رفاه و آسایش را برای آنان به ارمغان آورده است. او بر آن بود که در راستای «تمدن بزرگ» خود دستاوردهای بسیاری نصیب جامعه ایرانی شده است. این باور غلط و یا به عبارتی سوء برداشت شاه تا حدی ناشی از پيله ای بود که او به دور خود کشیده بود. در سال های اقتدار شاه هرگونه تریبونی که بتواند واقعیت های زندگی مردم را نشان دهد، بسته بود. نکته جالبی که مورد توجه این نوشتار است آنکه شاه هیچ گونه تماسی با مردم عادی و حتی مسئولین رده چندم نداشت. بنابراین او از افراد خاصی اخبار جامعه ایران را دریافت می کرد. این مسئله تنها در مورد شاه صادق نبود، بلکه حتی ملکه که برخی از او به عنوان یک مصلح اجتماعی! یاد می کنند نیز صدق می کند. خاطرات مینو صمیمی از کارکنان دفتر فرح پهلوی به خوبی بیانگر این واقعیت است:

«نکته حائز اهمیت اینجاست که غیر از مردم، حتی برای ما که هم در دفتر مخصوص ملکه کار می کردیم، امکان تماس با او [ملکه] وجود نداشت، و ملکه را جزء در موارد بسیار معدود-آن هم در بعضی مراسم تشریفاتی- نمی توانستیم ببینیم. تا جایی که

او حتی یک بار هم نشد قدم به محل کارمان بگذارد، تا حداقل بداند: دفترش چگونه کار می کند، ما چه می کنیم، از چه تیپ آدم هایی هستیم؟ گرچه تقریباً همه می دانستند که دسترسی به شاه از کارهای بسیار مشکل است و به خاطر رعایت تشریفات درباری از ارتباط مردم با شاه به شدت جلوگیری می شود ولی در عین حال باور عمومی این بود که ملکه چون به راحتی می تواند با شاه تماس بگیرد، پس آزادانه همه مسائل مبتلابه مردم را با او در میان می گذارد و شاه به این ترتیب از هر آنچه در کشور می گذرد آگاه می شود. در حالی که معلوم نیست وقتی خود ملکه هیچ ارتباطی با مردم نداشت و مشکل دسترسی به او کمتر از شاه نبود، چگونه می توانست حقایق موجود در کشور و رفتاری های مردم را به اطلاع شاه برساند؟»

او در ادامه می افزاید: «دسترسى به شاه و شهبانو بالاترین امتیازی بود که نصیب یک نفر می شد و چون برخورداری از این امتیاز، قدرت فراوانی در همه شئون اجتماعی به شخص می داد، افراد معدودی که از آن بهره مند بودند طبعاً تا حد ممکن می کوشیدند امتیاز دسترسی به شاه و شهبانو را در انحصار خود درآورند. کمتر کسی در تشکیلات دربار بود که نداد «هرمز قریب» از مقام خود به عنوان رئیس تشریفات دربار سوءاستفاده می کند و با دریافت رشوه های کلان از وزرا و مقامات سطح بالای کشور، به آنها اجازه «شرفیابی» می دهد... قصر باشکوه هرمز قریب در الهیه به خوبی ثابت می کرد که او تا چه حد از قدرت و نفوذ و ثروت برخوردار است.» [۱]

وقتی حتی دیدار با شاه مبتنی بر فساد و رشوه بود، وقوع انقلاب علیه حکومت پهلوی را می بایست امری طبیعی تصور کرد. این در شرایطی بود که در همان زمان رهبر مخالفان حکومت پهلوی-امام خمینی(ره)- در تبعید تلاش می کرد تا به بهترین وجه با مردم در ارتباط باشد. نوع تعامل شاه و مردم می تواند معیار و عیاری برای میزان مشروعیت او باشد.

پی نوشت ها:

[۱] مینو صمیمی، پشت پرده تخت طاووس، ترجمه: حسین ابوترابیان، تهران، انتشارات اطلاعات، ۱۳۸۶، چاپ دهم، صص

۱۹۱-۱۹۲

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/22987/سوء-استفاده-های-هرمز-تشریفات-ریاست-قریب>